

حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

در یادداشت قبلی درباره عبارت‌هایی مانند به خودت توجه کن و مراقب خودت باش، سخن گفته شد و اشاره شد که وقتی از خود سخن می‌گویم، منظور از خود چیست. در همین زمینه موضوع پرورش خود نیز مطرح می‌شود. فوکو، متفکر معروف علوم انسانی، خودپروری را آموختن چیزهایی می‌داند که به ما امکان می‌دهد در برابر رخدادها، حوادث ممکن و نامایمات پیش‌رو تاب بیآوریم. سراسیمه نشویم و خود را ننازیم. اما چه چیزهایی برای تواناسازی و قدرت‌یابی ما در برابر رویدادهای ممکن نیاز است؟ چه چیزهایی یار و یاور ما در برابر تروماها هستند؟ فوکو تصور می‌کند یکی از این چیزها گفتار است. گفتارها به‌مثابه دارو به ما کمک می‌کنند در مقابل حوادث و تاریکی‌های زندگی تاب بیآوریم و ادامه دهیم. دو نوع گفتار وجود دارد؛ یک نوع گفتار، کلان روایت‌ها است؛ روایت‌هایی درباره قوانین حاکم بر جهان و انسان. دین و نظریه‌های علمی دو نوع کلان روایت به شمار می‌آیند که با معنابخشی به هستی، رخدادها و حوادث ما را برای مواجهه مجهز می‌سازند. نوع دیگر گفتارها، سخنان انضمامی و برگرفته از تجربه زیسته افراد است. تجربیات زیسته‌ای که به گفتار بدل می‌شوند و سخن گفتن از امور روزمره ما را در برابر حوادث ممکن مجهز می‌سازند و باعث ایستادگی و تسلی می‌شوند. به افرادی که عزیزی از دست داده‌اند، به کسانی که احساس تنهایی می‌کنند و افرادی که مال و منال از دست داده‌اند، پیشنهاد می‌شود با دیگرانی که چنین تجربیاتی را از سر گذرانده‌اند، هم‌کلام شوند. سخن گفتن با کسانی که درد مشترک دارند، می‌تواند تسلی‌بخش و آرام‌کننده باشد. کمک می‌کند تاب بیآوریم و ادامه دهیم. چنین گفتارهایی این امکان را فراهم می‌آورد که خود را ننازیم. پس گفتارها چه از نوع نظری و کلان روایت و چه از نوع انضمامی و روزمره و برگرفته از تجربه زیسته، انسان را در مواجهه با رخدادها و احتمالی آماده می‌کند. این گفتارها به‌مثابه دوا می‌هستند که باید آنها را داشته باشیم تا در برابر فرازونشیب‌های زندگی کم نیابیم. این گفتارها به‌مثابه دوست خوبی هستند که در ناملایمات کنار ما هستند.

گفتارها همیشه به‌مثابه انتقال مفاهیم نیستند و می‌توانند به‌مثابه یک کنش و فعالیت باشند. گفتاری مانند بخشیدم، شما را زن و شوهر اعلام می‌کنم، شما را محکوم می‌کنم و... در حقیقت نوعی کنش به شمار می‌آیند. در برخی مواقع گفتارها به‌مثابه نحوه بودن و ساخت حقیقت هستند. به این معنا، زبان واقعیت و حقیقت را می‌سازد.

ما فارسی‌زبانان خوشبختیم، چون گفتارهای بزرگانی داریم که باعث می‌شوند جهان را تاب بیآوریم. ادامه دهیم و خود را ننازیم. یکی از این بزرگان، خیام است. رباعیات خیام به‌مثابه تجهیزات لازم برای مواجهه با ناملایمات است. اشعار خیام تاب‌آوری ما را در برابر حوادث ناخوش مانند مرگ، تنهایی و از دست رفتن جوانی افزون می‌کند. رباعیات این منجم، دانشمند، ریاضی‌دان و شاعر سرآواره به‌مثابه داروخانه‌ای است که هرکس که چیزهایی از دست داده و تاب و توان ندارد، در آن دارویی می‌یابد برای قدرت‌یابی مجدد. پیمادی به دست می‌آورد برای کمر خم‌نکردن. سخن کوتاه و اجازه دهیم حکیم بزرگ سخن گوید:

برخیز و مخور غم جهان گذران / بنشین و دمی به شادمانی گذران
در طبع جهان اگر وفاپی بودی / نوبت به تویت به تویت خود نیامدی از دگران
از دی که گذشت هیچ ازو یاد مکن / فردا که نیامده است فریاد مکن
بر نادمه و گذشته بنیاد مکن / حالی خوش باش و عمر بر یاد مکن
ای دوست بیا تا تم فردا نخوریم / وین یک دم عمر را غنیمت شمریم
فردا که از این دیر فنا درگذریم / با هفت هزار سالگان سر به سیرم
پیری دیدم به خانه ختماری / گفتم نکنی ز رفتگان اخباری

گفتا می‌خور که همچو ما بسیاری / رفتند و خبر باز نیامد باری
ای دل چو زمانه می‌کند غمناکت / ناگه برود ز تن روان پاکت
بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند / زان پیش که سبزه برمد از خاکت
برخی پندارهای غلطی درباره خیام دارند و اینکه رویکردش انزواطلبی و تنها دست‌ورعمل او در برابر حوادث، می‌خوارگی و مستی است. یک دم با خود بیندیشیم که چگونه ممکن است دانشمند، ریاضی‌دان و منجمی مانند او، فردی دانم‌الخمر و ناموهنبار باشد. کم‌نیستند گفتارهایی در زبان و ادبیات فارسی که بر رخ‌های ما مرهم می‌نهند و توان و قدرت ما را در برابر ناملایمات افزون می‌کنند. این گفتارها را بیشتر بخوانیم. یار در خانه و ما گرد جهان می‌گردیم.

یکشنبه ۲۵ فروردین ۱۴۰۴
۱۵ شوال ۱۴۴۶
۱۴ آوریل ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۰۸۴
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

در «شرق» امروز می‌خوانید: هدف بلندپروازانه دولت ترامپ برای اخراج مهاجران غیرقانونی • نگاهی به فهرست فیلم‌های بخش‌های رسمی هفتاد و پنجمین جشنواره فیلم «کن»

در گفت‌وگو با محمد هاشمی و عبدالله رمضان‌زاده واکاوی می‌کند

روایت موافقان مذاکره

گزارش تینیریک را در صفحه ۳ بخوانید

گزارش میدانی «شرق» از بازار ارز تهران یک روز پس از مذاکرات هسته‌ای

تب و تاب در چهارراه استانبول

این گزارش را در صفحه ۴ بخوانید. عکس: AP

یادداشت

برای آینده ایران

حسین نصری

جهانی اکنون واضح‌تر از آن است که کتمان آن میسر باشد. این تحول نامتعارف در درون آمریکا نیز التهابات وسیعی را ایجاد و آکنش‌های اعتراضی فراگیری را از سوی منتقدان، صاحب‌نظران و به‌ویژه رقبا موجب شده است.

پرسش آن است که در شرایط بحرانی ایجادشده، آیا می‌توان با عبور بر درایت و موفق از توطئه دشمنان این مرزوبوم به‌ویژه اسرائیل و جنک‌طلبان با اغتنام فرصت، به نام و برای ایران بهره و نتیجه مثبتی از آن جریان منفی خلا قدرت و آتارشی جهانی گرفت؟

تصور بر آن است که در نگاهی کلی گزینه‌های دوگانه بالقوهای در برابر ایران قرار گرفته است: صلح و جنگ! مراد از صلح، اولاً کوششی عقلایی، شریف و ملی به منظور دور نگه‌داشتن ایران از جنک تحمیلی دیگر و نالامیدکردن طالبان ویرانی این سرزمین است و ثانیاً، تلاش برای سست و حتی لغو همه تحریم‌های فراگیر ضد انسانی و سپس با اغتنام این فرصت، تلاش برای بازگرداندن رونق به کشور از طریق بازسازی راه‌های هوار، منصفانه، مطمئن و معقول برای ارتباط، مراد شده و مبادله با جهان است که تسامحا می‌توان آن را «زمینه‌سازی جهش» خواند و... گزینه دوم، «جنکی ویرانگر که دور یاد از این ملگ! ناگفته پیداست هر دو

این گزینه‌ها در شرایطی خاص امکان فعال شدن دارند! در گزینه نخست، با توجه به ظرفیت‌های عظیم و متنوع مادی و غیرمادی و به‌ویژه سرشاری سرمایه‌های انسانی کارآمد و نیز مزیت‌های کنیم‌ظرم و گاه بی‌ظنیر سرمایه‌گذاری‌های کلان زودبازده در کشور، «برد-برد» در معنای وسیع و واقعی آن کاملاً ملموس و اغواکننده است! قابلیت‌های فوق چنانچه به زور تمهیدات و تدابیر روزآمد آراسته‌شده، ایران در زمینه‌های مشخص و در اندازه‌های بزرگ خود قادر است با تعریف سرمایه‌گذاری‌های سودمند دو و چندجانبه، در آن «خلا و آتارشی» دست‌ساز ترامپ، عرضه‌های جذاب برای اقدامات جبرانی معرفی و سرفصل‌های مهمی به منظور عرضه در برابر رقبای سیاسی‌اش ایجاد کند؛ فرصتی که با افول تحریم‌ها، منطقاً برای سرمایه‌گذاران غیر آمریکایی هم جاذبه خواهد داشت!

در صورت گذار از مخاطرات، به دلیل سست و شاید بلااثر شدن تحریم‌های به‌شدت ضد ملی ناعادلانه، این روند هم‌زمان با ارمغان صلح و آرامش، فرصت گشایش دروازه‌های رونق برای کشور و مردم را تسهیل می‌کند.

با چنین فرض شاید خوش‌بینانه‌ای! کشورهای اروپایی و چین و عرب‌ها و حتی روسیه، منطقاً با تردید از این ابتکار استقبال می‌کنند و به کندی با آن همراه می‌شوند!

یادداشت

کاسبان تحریم به دنبال چه هستند؟

امیرنیک‌رویان

همسویی و گفت‌وگو و نگرانی‌های مشترک برخی از مخالفان مذاکرات با نگرانی صهیونیست‌ها عجیب و البته قابل تأمل است! اغلب این مخالفان و نه همه آنها صلاحیت هیچ‌گونه اظهارنظر سیاسی را ندارند، چراکه

حرفی برای گفتن ندارند و تنها دغدغه‌شان این است که هر حرکتی را که در راستای امنیت و آسایش اقتصادی آحاد مردم می‌بینند، به پروژه‌ای تبدیل کنند که فقط منجر به شهرت کاذب شود و نه محبوبیت!

اینها همان کسانی‌اند که نگران هرگونه مذاکره و مراد به جهان هستند و معتقدند باید درها را ببندیم و آسیب به مردم تحمیل کنیم تا چه‌جا از این رهگذر سودهای آن چنانی به جیب بزنند و هیچ آزرده‌گی خاطری درباره نسل‌های بعدی ندارند!

همان افرادی که از فطرت عصبانیت از مذاکرات دست‌به‌دامن‌انگزدن و اتهام‌زنی به کارآفرینان و سرمایه‌گذارانی می‌شوند که بخش وسیعی از تولید ناخالص ملّی را تأمین می‌کنند و البته هیچ‌گاه دیده نمی‌شوند و سرآخر مورد حمله قرار می‌گیرند!

ناگاهی این افراد از ساختار قدرت در کشور که برخی از آنها نه زمان جنگ را درک کرده‌اند و نه معضلات و مشکلات آن دوران را به‌واسطه بی‌تجربیه‌بودنشان اقدام به سخن‌پراکنی‌هایی می‌کنند که از دیدگاه خودشان سرمایه‌گذار و سرمایه‌گذاری را دچار زخوت کنند و از این رهگذر تنها خودشان را مطرح کنند، چرا که در کارنامه خودشان حتی ساخت یک «لانه مرغ» هم دیده نمی‌شود، چه پرسد به کارآفرینی یا اشتغال‌زایی!

رهبر انقلاب در دیدار فرماندهان عالی نیروهای مسلح؛ حفظ آمادگی حداکثری و ارتقای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری

برگزیده‌ها

افزایش مخالفت تندرورها با مذاکرات از بهارستان تا رسانه و فضای مجازی

دلواپسان صلح

چرا رئیس‌جمهور تحقق وعده رفع فیلتر را معطل توافق با شورای عالی فضای مجازی کرده است

وفاق در بن بست شورای عالی

افشاری تازه درباره کیفیت خودروهای صفرکیلومتر در صحن شورای شهر تهران

خودروهای نو

مردود از خط سلامت

بهتاش فریبا در گفت‌وگو با «شرق»:

نگرانی از خطر سقوط استقلال بی پایه است

گفت‌وگوی «شرق» با پژوهشگر مدیریت منابع آبی که نکرش مردم درباره بحران زاینده‌رود را بررسی کرده

نگاه نگران مردم ۴ استان بر سر آب

شرایط جدید و شکل‌گیری رقابت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در خاورمیانه یادداشتی از سیدحسین موسوی

یک قاب تجربه

سه گام تا مصالحه

«مکاتبه- مذاکره- معامله»

جلیل‌سازگارنژاد

روابط ایران و آمریکا طی سال‌های بعد از انقلاب بی‌بسته با تنش‌ها و فراز و فرودهای فراوانی همراه بوده است. از تسخیر سفارت آمریکا در تهران توسط دانشجویان تا مسدودسازی دارایی‌های ایران در آمریکا، از حمله به هواپیمای مسافربری ایران بر فراز خلیج فارس و اعمال تحریم‌های گسترده تا امضای سند برجام و تحولات بعد از آن و همکاری اطلاعاتی و امنیتی و نظامی آمریکا با رژیم اسرائیل و ترور سردار سلیمانی و... همگی نشانه‌هایی از رفتارهای خصمانه دولت آمریکا علیه ملت ایران و ایجاد دیوار بی‌اعتمادی بین دو کشور است. اما همان‌گونه که در سیره و آموزه‌های پیامبر اسلام و سایر بزرگان دین و سیاست‌مداران آمده و همچنین شرایط زمانی و مکانی ایجاب می‌کند، دوستی و دشمنی و بی‌اعتمادی‌ها ابدي نیست و هرگاه منافع ملی و مصلحت یک کشور و ملت اقتضا کند باید در روش و رویکردها تجدید نظر کرد.

باز گشت همه به سوی اوست

بانهایت تأسف و تأثر درگذشت

مرحوم محمد رضا معصومیان

فرزند سرکار خانم پریسا والتینیا پویان راد

را به اطلاع کلیه دوستان و آشنایان محترم می‌رساند.

به همین مناسبت مراسم یاد بود آن مرحوم روز دوشنبه

۲۵ فروردین ساعت ۱۷ الی ۱۸:۳۰ در مسجد نور واقع در

میدان فاطمی تهران برگزار می‌شود.

پویان راد

سرکار خانم پریسا والتینیا پویان راد

مصیبت درگذشت پسر گرامیتان را تسلیت عرض

می‌کنیم. از خداوند متعال برای آن مرحوم غفران و

برای شما و سایر بازماندگان صبر و اجر آرزو نمودیم.

مهدی رحمانیان، سید احمد محیط طباطبایی،

سپهر آبروش، امیر نیریمانی، وحیده گیتی فرد،

محمد مهدی کوشا، لیلا دولتی، محمد آوخ،

سارا کیانی، نرگس تیموری، رضا ملکی